

[Ministeren for offentlige arbejder]

aldrig hørt, at han skulle have været blind og døv af den grund. Men husk nu på det og læs lidt i historien, før der fældes så hårde domme, hr. Thoft.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 90:

Forslag til folketingsbeslutning om øget ud-lægning af arealer til kolonihaver.

Af Erik Holst (S) m.fl.
(Fremsat 6/2 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Miljøministeren (Chr. Christensen):**

Jeg vil indledningsvis slå fast, at jeg er enig med forslagsstillerne i forslaget intentioner, men jeg kan ikke tilslutte mig opfordringen til, at der fra centralt hold skal gribes ind over for den igangværende kommuneplanlægning.

Den danske kolonihavetradition må sikres og udbygges, og de store sociale, kulturelle og rekreative værdier, som ligger heri, må bevares. Især for befolkningen i de tætte byområder spiller kolonihaver en vigtig rolle.

Jeg ser haverne som fristeder, hvor man alene eller i fællesskab med andre finder meningsfuld beskæftigelse i kontakt med naturen og til gavn for alle, fra unge børnefamilier til pensionister. Der skal derfor ikke herske tvivl om, at spørgsmålet er af stor interesse for regeringens fritidspolitik.

Det er glædeligt for mig at konstatere, at skiftende regeringer har vist samme interesse.

Jeg kan således henvise til, at planstyrelsen i 1979 udsendte rapporten »Kolonihaver i Danmark, Økonomi, Anlæg og Organisation«, og i august sidste år kom som nævnt i bemærkningerne til forslaget kommuneplanorienteringen om planlægning af kolonihaver.

Formålet med disse rapporter har netop været at fremme kolonihavetanken ved at inspirere og vejlede kommunale politikere og teknikere i deres planlægning.

I redegørelsen om landsplanlægningen 1982, som handler om de hensyn, der skal tilgodeses, og de planlægningsopgaver, der skal lægges vægt på, siger jeg bl.a.:

»Der må i det hele taget lægges vægt på befolkningens rekreative udfoldelsesmuligheder i de kommende år både i den daglige fritid, i weekender og i ferier. Der må forudses en stigende interesse for aktiviteter i nærheden af boligen. Et voksende behov for parker, stillegader, cykelstisystemer m.v. kan jo allerede nu konstateres. Der kan også forventes et stigende behov for flere kolonihaver som et supplement til byens frie arealer.«

Jeg er også enig med forslagsstillerne i, at det i hovedstadsregionen, hvor koloniplanlægningen rækker ud over den enkelte kommunes grænser, kan være nødvendigt at udarbejde retningslinjer i regionplanen. Dette har jeg da også tilkendegivet i forbindelse med godkendelsen af regionplantillæg for hovedstadsområdet.

I kommuneplanloven er det fastlagt, at kommunerne i forbindelse med kommuneplanlægningen skal overveje behovet for kolonihaver og mulighederne for at tilgodeses dette med arealreservationer i kommuneplanen og senere med lokalplanlægningen.

Det er således kommunalbestyrelserne, der først og fremmest har ansvaret for, at planlægningen tilrettelægges på en sådan måde, at behovet for kolonihaver dækkes. Og dette harmonerer godt med, at det er de kommunale myndigheder, der har det største lokal-kendskab, og at det er kommunerne, der ejer størstedelen af de arealer, der anvendes til formålet.

Jeg er ikke i tvivl om, at kommunalbestyrelserne over hele landet kender de tilkendegivelser, jeg har fremført i landsplanredegørelsen, samt de synspunkter, der er i det vejledende materiale, som planstyrelsen har udsendt.

[Miljøministeren]

Nu er kommunerne godt i gang med kommuneplanarbejdet. For de fleste kommuner må de første kommuneplaner forventes færdige i løbet af 1-2 år. Jeg har på nuværende tidspunkt ingen grund til at tro, at der ikke i planerne er taget hensyn til de tilkendegivelser, som tidligere er kommet fra ministeriet, og jeg vil derfor være meget betænkelig ved at skride ind i det igangværende arbejde på en måde, der tilsidesætter de principper om rammestyling og decentralisering, som folketinget hidtil har været enig om, og som jeg i øvrigt er en varm tilhænger af.

Viser det sig imidlertid mod forventning, at kommunerne ikke i deres planlægning har tilgodeset behovet for kolonihaver, er jeg helt indstillet på at tage spørgsmålet op igen.

Jeg vil derfor bede planstyrelsen om en redegørelse om kommuneplanernes behandling af kolonihaveforhold. For at en sådan redegørelse kan have nogen værdi, må den laves på grundlag af et tilstrækkeligt antal kommuneplaner. Jeg tør derfor ikke nu sætte nogen bestemt tidstermin på redegørelsens fremkomst, men jeg vil bede planstyrelsen om at udarbejde redegørelsen snarest muligt.

På den baggrund vil jeg afvise beslutningsforslaget.

Tove Lindbo Larsen (S):

Begrebet kolonihaver blev kendt allerede i det 17. århundrede og er faktisk bevaret siden, om end i en lidt ændret skikkelse. Det er dermed blevet en del af den danske kultur. Jeg tror ikke, der er mange, der ikke synes, at kolonihaver er en god idé; både børn og voksne kan tilbringe megen aktiv fritid i en kolonihave. Problemet er nok snarere at skaffe de fornødne arealer.

Det er beklageligt, at antallet af kolonihaver er dalet stærkt. Det er klart, at behovet er størst, hvor etagebyggeri er mest udbredt, naturligvis i storbyerne. Der skønnes, at behovet er én have pr. 10 etageboliger. Det kan vi ikke i øjeblikket leve op til. Derfor er det vigtigt at planlægge i forhold hertil. Man må også planlægge hensynsfuldt over for kolonihavebeboerne. Det er umådeligt svært at sige farvel til en have, man har puslet om og trivedes i. Jeg tror, mange kender eksempler netop på denne situation, og derfor må det være hensigtsmæssigt med en egentlig kolonihaveplan i kommunerne.

Vi er da klar over, at det faktisk er en kommunal opgave, men det er vores indtryk, at der er behov for, at man fra centralt hold udstikker retningslinjer for planlægningen som et led i den fysiske planlægning. Det er vigtigt, at borgerne sikres, at der kommer en udvikling i gang.

Det er ikke altid, det kan lade sig gøre inden for kommunens egne grænser, og her tænker jeg naturligvis særlig på hovedstaden. I hovedstadsområdet må der derfor udarbejdes retningslinjer i regionplanlægningen.

Nu skal man være opmærksom på, at kolonihaver ikke er noget entydigt begreb, idet det jo drejer sig både om nyttehaver, om daghaver og om opholdshaver, og det er klart, at den såkaldte infrastruktur, altså vand, gas, el, kloakering, må rette sig efter, hvilken form det er. Det er væsentligt for os, at udgifterne til en kolonihave holdes på et niveau, der gør det muligt for folk med mindre indtægter at have råd til både anskaffelsen og driften. Jeg tror, der kunne komme noget godt ud af et samarbejde med Kolonihaveforbundet. I det hele har Kolonihaveforbundet gjort et stykke arbejde for sine medlemmer på forskellig vis.

Der er for mig ingen tvivl om, at ønsket om at leje en kolonihave bliver større og større, og det er der mange grunde til. For det første stiger interessen for selv at dyrke nogle af de grønsager og frugter, der bruges i en husholdning, dels af hensyn til økonomien, dels fordi man bliver mere og mere bevidst om at undgå for megen gødsning og sprøjtning, altså et økologisk havebrug.

For det andet fordi fritiden i fremtiden nødvendigvis må øges, også for de erhvervsaktive. Antallet af pensionister og efterlønsmodtagere stiger, og dertil kommer desværre også en del arbejdsløse.

For det tredje fordi flere og flere børnefamilier føler behov for en kreativ fritid. Sommerhuse er dyre, huslejen i mange etageejendomme er høj, og nogle lejligheder er i en dårlig stand. Derfor vil kolonihaven være en god løsning. Meget sundhed, motion og trivsel er hentet i landets kolonihaver. Derfor skal der tages hensyn til det i planlægningen. Det er et stykke dansk kultur, som jeg synes vi skal gøre meget for at bevare. Socialdemokratiet er positivt over for forslaget.

Svend Åge Petersen (KF):

[Svend Åge Petersen]

Socialdemokratiets beslutningsforslag om øget udlægning af arealer til kolonihaver synes vi faktisk vældig godt om i det konservative folkeparti. Der er ingen tvivl om, at kolonihaver for mange mennesker, især i nærheden af de største byområder, har været til meget stor glæde, og også i det fremtidige og langt mere omskiftelige samfund vil et passende antal kolonihaver være af meget stor værdi for mange mennesker. At bo i en etagelejlighed og have en kolonihave inden for en rimelig afstand vil også i fremtiden være en god og attraktiv kombination, som andre, der bor f.eks. i parcelhusområder, ikke vil finde interessant.

Derfor finder vi det ikke nødvendigt, som det står i beslutningsforslaget, at kolonihaver primært skal stilles til rådighed for den del af befolkningen, der bor i etagelejlighed eller, som der også står, i tæt-lav bebyggelse uden egentlige havetilliggende; det er en lidt overflødig restriktion.

I bemærkningerne står der, at kloakering af haveområder kun skal finde sted, hvor særlige forhold gør sig gældende. Jeg vil godt drille socialdemokratiet lidt og sige, at det nok kan undre, at der netop fra socialdemokratiets side i disse miljøspørgsmål er en så afslappet holdning, ja, man kunne næsten sige, at socialdemokratiet går imod en rimelig miljømæssig foranstaltning.

Det konservative folkeparti vil sætte spørgsmålstegn ved, om det i kolonihaveområder af den type, hvor overnatning er tilladt, ikke ville være en rimelig og god idé at udføre kloakering eller en anden form for spildevandsafledning. I de fleste af landets kommuner er man i gang med kommuneplanarbejdet, og det forventes, som ministeren var inde på, færdigt i løbet af et par år.

Det er vores opfattelse, at netop et emne som udlægning af arealer til kolonihaver er et typisk kommunalt område. Det er kommunerne, der på det lokale område har den bedste føling med behovet for yderligere kolonihaver. Derfor er det for os også en helt naturlig ting, at vi lader kommunerne planlægge, hvor meget areal der skal udlægges til de fremtidige haver. Vi skal ikke her fra folketingets side på nuværende tidspunkt, netop hvor kommunerne er i gang med kommuneplanen, blande os og ønske at få nogle centrale ambitioner om styring tilfredsstillet.

Det konservative folkeparti kan gå ind for, at der udlægges arealer til kolonihaver i det antal, som kommunerne vil pege på, og derfor mener vi faktisk med al respekt for beslutningsforslagets indhold, at dets hele grad af centralstyring gør, at det er overflødig.

Hanne Severinsen (V):

I venstre er vi helt enige med forslagsstillerne om de intentioner, der ligger i forslaget. Det er ønskeligt, at der bliver adgang for flest muligt til at få en kolonihave, og det er helt givet, at der også er et større behov end det udbud af kolonihaver, der er.

Sidste år var det jo 100 års jubilæum for den første kolonihaveforening, og som ordføreren for forslagsstillerne meget rigtigt sagde, har der også tidligere været kolonihaver, det er en gammel dansk tradition. Det er noget, som betyder socialt fællesskab, og det er noget, som både er af betydning for folks fritid og deres mulighed for at dyrke noget i deres fritid.

Men jeg synes ikke, det foreliggende beslutningsforslag rigtig lever op til intentionerne. I hvert fald kan det være lidt svært at se, hvad det egentlig er, man vil med forslaget, for det er da klart, at der i de forløbne 100 år, hvor man har haft den slags foreninger, desværre ikke er blevet mindre behov. Selv om vi har talt meget om grønne områder og den slags ting, må man nok sige, at der er blevet bygget så meget højhusbyggeri og meget fantasiløst byggeri i 1960'erne, at der virkelig er et stort behov i dag.

Men det, som jeg ikke rigtig kan forstå, er, at man ligesom går ud fra, at det nu ikke skal være kommunernes ansvar, men at også staten skal træde ind og have et ansvar for, at der sker en udlægning af arealer. Det mener jeg er forkert, for det må være et kommunalt ansvar at sørge for, at borgerne får den mulighed for at få kolonihaver, som de selv efterspørger. Men det er da rigtigt, at der er mange kommuner, som ikke lever op til det ansvar, og jeg vil her specielt pege på en kommune, som virkelig ikke lever op til sit ansvar, nemlig Københavns kommune, hvor behovet jo er størst, og forslagsstillerne kunne måske hjælpe os med at holde de ansvarlige i Københavns kommune lidt mere i ørerne for at få dem til at lave en kommuneplan, hvor man bl.a. tilgodeser behovet for

[Hanne Severinsen]

kolonihaver. Det er i virkeligheden den vej rundt, vi skal.

Det er derfor, jeg gerne vil have, at man uddyber lidt nærmere, hvad det er, man mener. Der står, at man opfordrer regeringen til at tage de nødvendige skridt, og man skal sikre tilvejebringelse, og man skal sikre en varig placering af kolonihaver på arealer. Hvordan skal man gøre det? Skal man sikre på den måde, at staten skal sige: sådan og sådan skal det være? I så fald opgiver vi jo totalt rammestyring og decentralisering; vi opgiver det princip, der ligger i hele kommuneplanloven.

Hvis der derimod bare i forslaget ligger, at staten skal henstille og tilskynde og registrere, er der jo faktisk bare tale om det, skiftende regeringer har gjort. Som miljøministeren så udmærket redegjorde for, har man både i planstyrelsens redegørelse, i landsplanredegørelsen og senest for et år siden i kommuneplanorienteringen givet netop disse retningslinjer og tilskyndet netop på den måde. Så i virkeligheden kunne man såmænd sige, at regeringer – og det er altså ikke bare den nuværende regering, men også tidligere regeringer – faktisk har gjort det, hvis der med sikring skal forstås, at man gør, hvad man kan inden for kommuneplanlovens rammer. Men hvis man ønsker, at staten skal sikre det ved at sige: kommunerne skal placere det her og her, så går man jo ud over det kommunale selvstyre.

Men jeg vil i øvrigt benytte lejligheden til at takke ministeren for hans tilsagn om, at der vil komme en redegørelse om, hvad kommunerne rent faktisk gør. Jeg tror, det er den vej, man skal gå – altså lægge pres på kommunerne og registrere, hvem der gør noget, og hvem der ikke gør noget for deres borgere.

Margrete Auken (SF):

Som socialdemokratiet kan høre, er det jo et lidt mærkeligt forslag, vi står med her. SF kan deltage i socialdemokratiets blomstrende lovprisning af kolonihaverne. Jeg kunne godt fortsætte superlativerne og krydre dem med et utal af personlige erfaringer, men vil lade det blive ved det, som indtil nu er sagt, og understrege, at det i høj grad er et københavnsk problem. Jeg tror, jeg må fortælle fru Hanne Severinsen, at det ikke kun er Køben-

havns kommune. Københavns kommune hører jo tæt sammen med hele hovedstadsområdet, så det kan ikke nytte noget, vi bare løfter pegefinger over for den jo i mange henseender hårdt trængte kommune med de tungeste problemer. Der skulle måske også et samarbejde med nogle af de mere privilegerede kommuner til.

Det, som er lidt mærkeligt, er, hvordan dette her skal lade sig gøre, for vi kan selvfølgelig være tilfredse med regeringens tilsagn om at registrere, hvad der sker, og håbe, at regeringen som sådan vil være lidt mere initiativrig end den konservative ordfører, som sagde, at de konservative under alle omstændigheder ville være tilfreds, ligegyldigt hvad kommunerne havde gjort. Sådan forstod jeg resultatet af det var, fordi man mente, de altid var gode nok. Det synes jeg er en udmærket måde at gå til det på. Jeg kunne godt ønske mig, at vi kunne gøre lidt mere, men jeg mener, det burde have været forslagsstillernes opgave at fortælle os, hvor eventuelle vinkler ligger i den nuværende lovgivning, eller, hvis der skal laves noget om i loven, hvad det er, der i givet fald skal laves om. Også dér ville vi sandsynligvis være positive, men vi må selvfølgelig se det først, før vi kan se, om vi kan være det.

Endelig vil jeg sige, at denne første behandling kan være et fremragende oplæg til kommunalvalgkampen, som nu kommer i gang. Den velvilje, der kommer fra alle partier herinde – vi har ikke hørt bækken igenem, og man kan have en vis bekymring for de konservatives tilslutning til hver en tid til det, kommunerne har gjort – er jo et fremragende oplæg, og jeg tror såmænd, at mange mennesker vil være glade for, at også socialdemokraterne ikke bare har støttet, men altså også har fremsat et forslag. Det kan man såmænd få god brug for i den valgkamp, der kommer, ligesom man kan få brug for venstres enormt positive holdning, og jeg vil håbe, vi får de konservative til at sige, at de er en tand mere positive, end at de bare altid vil makke ret, så vi virkelig får sendt godt skyts ud til aktivister og vælgere under den valgkamp, der står for. I første omgang må det vel være det, forslaget fremfor alt kan.

Men jeg vil egentlig bede ministeren sige, hvad det er, han forestiller sig man kan gøre, hvis det viser sig, at kommunerne ikke har levet op til henstillingerne. Det fik vi ikke

[Margrete Auken]

helt klarhed over. Hvad vil regeringen gøre for at sikre, at det ikke igen bliver de svageste, der kommer til at bløde her, for det er de svageste, og derfor skal man også lave den sikring, som socialdemokratiet nævner. Det er ikke parcelhusfolket, der skal have disse haver, og jeg tror, det er vigtigt, at det står der, for vi kender jo alle mulige mingeleringer, og hvordan man bytter rundt med hinanden og gør ved. Vi skal sikre, at det er de udsatte grupper, som ikke har en vis person til oldemor eller har hele systemet fuld af penge, der får adgang til at have og bruge disse kolonihaver.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Jeg vil da godt sige tak til fru Margrete Auken for invitationen til som konservativ ordfører at komme herop igen, og det, jeg vil sige, er, at jeg synes stadig væk, vi skal have disse kolonihaver. Jeg har også givet udtryk for, hvor beslutningsprocessen skal ligge, og det er nok det, der skiller nogle af os en smule. Vi mener stadig væk, det er i kommunerne, hvor folk mærker det, at beslutningsprocessen bør ligge. Hvad ved vi bedre om disse forhold i det centrale styre her i folketinget? Nej, ud i kommunerne! Vi ved også, at det er valgår i år, uagtet det, jeg har sagt.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Nu glæder jeg mig virkelig til at høre ministerens bemærkning, for jeg går ud fra, at ministeren taler på den samlede regerings vegne. Nu blev vi virkelig bekræftet i, at de konservative ikke havde tænkt sig at røre en finger for dette, og her tænker jeg med lidt bitter erfaring på, hvordan de konservative – ikke specielt i Københavns kommune, men i de kommuner, der skal ind at hjælpe København – omgås småfolks problemer. Det er ikke så opløftende, at jeg føler mig beroliget.

Lone Dybkjær (RV):

I det radikale venstre er vi positive over for hensigten med dette beslutningsforslag, nemlig at tilvejebringe et øget antal kolonihaver. Spørgsmålet er så, hvorledes vi kan nå dette mål uden en alvorlig indgriben i kommunernes selvbestemmelse på planlægnings-

området. Det er tænkeligt, at vi skal nå frem til nogle krav i forbindelse med kommuneplanlægningen, men under alle omstændigheder bliver vi nødt til at sige, at med hensyn til spørgsmålet om, hvordan vi gør det, har socialdemokratiet unægtelig gået på listefødder.

Ministeren sagde, at han ville lade planstyrelsen udarbejde en redegørelse, og det synes jeg er en god idé; dog var jeg lidt ked af, at der ikke kom nogle tidsterminer for det, for »snarest muligt« er unægtelig et vidt begreb.

Vi vil benytte lejligheden, nu da sagen er blevet rejst, til at få hele spørgsmålet vedrørende planlægningen, finansieringen og udviklingen i det hele taget omkring kolonihaverne belyst under det udvalgsarbejde, som dette forslag kan give anledning til.

Vi vil godt også prøve at gå lidt nærmere ind på, hvor stort behovet egentlig er. Er det voksende? Er det stagnerende, sådan som det i redegørelsen fra miljøministeriet i 1979 nærmest blev antydet? I og for sig kan man jo ikke sige, at et dalende antal kolonihaver er en uheldig udvikling i sig selv, hvis det er udtryk for, at folk på anden vis har fået tilfredsstillet nogle fritidsbehov, men det vil vi arbejde nærmere med i udvalget.

I virkeligheden er det radikale venstres målsætning på dette felt, at de personer, der har lyst til at få en kolonihave, også skal have mulighed for at få en.

Den konservative ordfører, hr. Svend Åge Petersen, sagde, at der ikke burde være restriktioner med hensyn til, hvem der skulle have disse kolonihaver, og det kan jeg sådan set godt være enig i. På den anden side må vi erkende – sådan som der også står i betænkningen fra 1979 – at om end kolonihaverne benyttes af et bredt udsnit af befolkningen, har de især været brugt af de økonomisk svagere stillede, der ikke havde samme rekreative muligheder som andre befolkningsgrupper, f.eks. ved erhvervelse af eget sommerhus, parcelhus og bil. Det synes jeg bør indgå i den diskussion, vi skal have om disse ting.

Jeg synes også, vi i forbindelse med udvalgsarbejdet skal prøve at se disse kolonihaver i et lidt bredere perspektiv. Fru Tove Lindbo Larsen var lidt inde på den ene side af det, nemlig at der skulle være tale om nyttehaver, og det var specielt de ernæringsmæs-

[Lone Dybkjær]

sige sider, fru Tove Lindbo Larsen var inde på. Jeg vil godt se det i en lidt bredere sammenhæng.

Efter min opfattelse skal kolonihaverne for det første være et tilbud til dem, der ikke har tilfredsstillende bolig eller udetilbud i det daglige, men for det andet skal det også være et tilbud til dem, der ønsker et miljøskift i fritiden, et sted, hvor man på en anden måde kan opleve såvel naturen som det nyttehaverprægede i samvær med familien, end der måske er mulighed for på anden vis. Når jeg siger det, er det, fordi jeg synes, at vi i den videre diskussion om planlægningen vedrørende kolonihaverne måske også skal gå ind på spørgsmålet om, hvad det er for udenomsfaciliteter, der skal være til disse kolonihaver. Vi har været lidt tilbøjelige til, når vi diskuterede kolonihaver, at se dem som disse små fine haver med mere eller mindre fine huse på, men jeg synes, at det er for snævert et perspektiv. Jeg synes også, man skal se på deres lidt mere rekreative muligheder for f.eks. børnene, som måske kommer til at tilbringe noget mere tid sammen med forældrene i forbindelse med kolonihaverne. Jeg tror, vi kommer til at lave nogle, kan vi kalde det pensionistenklaver eller enklaver for voksne, der ikke længere har børn, hvis ikke vi også skaber nogle rekreative muligheder for børnene, og derfor tror jeg, det er vigtigt, at vi tager det med ind, når vi diskuterer planlægningen af kolonihaverne.

Vi vil altså diskutere spørgsmålet positivt under udvalgsarbejdet.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Vi kan tilslutte os socialdemokratiets ønske om at få flere kolonihaver, og med kolonihaver mener jeg kolonihaver i bredeste forstand, lige fra den type kolonihaver, der er etableret i klynger gennem årene, og hvor man har et lille hus og et stykke jord, til den type jordlodder, som ligger i nærheden af beboelseskvarterer, skoler, plejehjem osv.

Jeg synes egentlig, at noget af det mest deprimerende er, at sådan noget som skolehaver næsten ikke eksisterer mere, i hvert tilfælde ikke i de større byer; de er væk. Og det er klart, at det er en helt anden måde at vokse op på, når man ikke har nogen mulighed for at grave i jorden, dyrke noget på den og pleje og passe det. Det havde vi andre i

virkeligheden meget større muligheder for, da vi var børn, også fordi byvæksten endnu ikke var blevet så koncentreret, som den er i dag.

Med hensyn til, hvor stort behovet er, står der jo ikke noget bestemt, men jeg er enig i det, som fru Lone Dybkjær sagde, at de, der ønsker en kolonihave, må have mulighed for at få en.

Hvis man så ser i kommuneplanloven, står der også nok så nydeligt, at i den kommuneplan, der skal udarbejdes af kommunen, skal der tages højde for, at der bliver udlagt områder til kolonihaver. Jeg synes egentlig, det ville være interessant at få at vide – men det er øjensynlig noget af det, planstyrelsen skal give os svar på nu – hvor mange områder overhovedet der er udlagt, og hvor mange af dem der er begyndt at blive etableret kolonihaver på, for man kan jo sagtens på papiret udlægge et eller andet og så ad åre inddrage det igen og bruge det til et andet formål.

Jeg kan udmærket huske den kommuneplanorientering, som blev lavet i 1979. Deri anbefalede man, at i alle kommuner, hvor der var mere end 300 etageboliger, blev der udlagt arealer til kolonihaver. Det tror jeg overhovedet ikke stemmer overens med tingenes tilstand, men det er jo et klassisk planlægningsproblem med de planlove, vi har i dag.

Ministeren er fuld af gode intentioner, alle ordførere er fulde af gode intentioner, men så slår man kors for sig og siger: men vi må endelig ikke gribe ind i det lokale selvstyre. Ja men det her kan kun lade sig gøre, hvis man rent faktisk giver nogle påbud til kommunerne, eller hvis man giver folk lokalt i kommunerne meget større mulighed for reelt at gøre indsigelse mod den planlægning, der foregår. Der er de to muligheder. Enten skal folk i kommunerne kunne sige: nej, det vil vi simpelt hen ikke finde os i, vi har krav på, at der er kolonihaver, og dem vil vi simpelt hen også have. Eller også skal man herindefra sikre gennem plansystemet, at der rent faktisk bliver udlagt områder til kolonihaver, og at der også bliver etableret kolonihaver på dem.

I den forbindelse kunne jeg godt tænke mig at spørge: i hvor mange tilfælde har amterne gjort indsigelse mod de kommuneplaner, der er lavet, fordi der ikke var udlagt områder nok til kolonihaver? Har miljømini-

[Anne Grete Holmsgård]

steren nogen sinde brugt sin call-in beføjelse for at sikre det, eller er det bare gas, forstået på den måde, at det er pæne hensigter, som bliver fremlagt en gang om året i landsplanredegørelsen og så i øvrigt forsvinder hen i en tåget krog? For så er det jo i virkeligheden ikke meget værd.

Men dette problem handler jo også i nogen udstrækning om økonomi, for hvis man i de store byer: København, Århus, Ålborg, vil have en bare nogenlunde rimelig dækning af kolonihaver, også nogle, der ligger så tæt på beboelseskvartererne, at børn og ældre mennesker kan bruge dem – det er jo dem, der har de store transportproblemer, børnene, fordi forældrene ikke tør sende dem ud til Ballerup alene, og pensionisterne, fordi det simpelt hen er for lang vej at tage – kræver det faktisk en form for økonomisk støtte, for det er da klart, at for kommuner som København og Århus er der langt mere økonomi i at sælge grundene end i at udlægge dem til kolonihaver. Og med det pres, der er på kommunerne i øjeblikket, tror jeg ikke, at man frivilligt får hverken Københavns kommune eller Århus kommune til at udlægge noget som helst område til en form for nyttehavevirksomhed/kolonihavevirksomhed, medmindre der ydes en eller anden type økonomisk støtte. Man vil selvfølgelig hellere sælge til et eller andet kontorhus i den indre by, til trods for at det overhovedet ikke er i overensstemmelse med regionplanen; derfor må man tænke i de baner, når man kommer ind på de store bykommuner.

Problemet er lettere i mange af de mindre kommuner, fordi man i virkeligheden har for meget jord, men jeg tror da også, at det her stiller sig sådan, at kommunerne meget gerne vil sælge den mest attraktive del af jorden til alt muligt andet, fordi det selvfølgelig forbedrer økonomien i den enkelte kommune, og det, man så står tilbage med, er nok for det meste den dårligste jord, den jord, der ligger længst væk fra, hvor folk bor.

Så endelig en lille bemærkning om det, der står til sidst i bemærkningerne til forslaget, nemlig:

»Endvidere bør kloakering af haveområder kun finde sted, hvor ganske særlige forhold gør sig gældende.«

Jeg var lidt i tvivl om, hvad meningen var. Er det hensigten, at der ikke skal kunne være huse i disse kolonihaver, eller er det hensig-

ten, at man simpelt hen vil se gennem fingre med kloakeringen? Jeg synes i hvert tilfælde, det er noget uldent formuleret, som det står i bemærkningerne.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er meget positivt indstillet over for hensigten i forslaget, men jeg skal kort sige, at vi i det hele kan henholde os til ministerens positive modtagelse af forslaget.

Poulsgaard (FP):

Vi får større frihed, det er en kendsgerning. Det er også en kendsgerning, at kommuner ligger med arealer, der ikke rigtig kan udnyttes. Ud fra de betragtninger synes vi ærlig talt, det er en fornuftig idé, socialdemokratiet har undfanget her, at man kan anlægge nogle kolonihaver på de arealer, og derfor kan vi tilsige vor velvillige støtte.

Jeg vil dog nok lige sige én ting: vi kan ikke forstå, hvorfor en mand, hvis han nu en dejlig sommerdag måske godt kunne tænke sig at sove derude, ikke må få lov til det. Men all right, det er en mindre ting, og vi tilsiger støtte.

Erik Holst (S):

Må jeg have lov til på forslagsstillernes vegne at sige tak for en ualmindelig hjertelig og god modtagelse. Jeg er ikke i stand til at takke for, at der var indhold i modtagelsen alle steder, men alene for det, der blev sagt, at man er enig i intentionerne, og at man er positivt indstillet. Også miljøministeren sagde, at han var meget enig i intentionerne. Tak for det, miljøminister, det er jeg glad for. Det er et godt udgangspunkt.

Hvis det er således, at vi har et ønske om, at der skal komme flere kolonihaver herhjemme, og vi alle sammen herinde har en vilje til, at det skal ske, kan det jo godt være, at vi kan finde en vej, således at vi i fællesskab med kommunerne finder frem til, at der bliver flere kolonihaver.

Grunden til, at der er blevet færre kolonihaver i de senere år, er nok ikke så meget, at interessen for kolonihaver er aftagende. Der er ganske enkelt sket det, at kommunerne har været udbygget, og har de haft et areal liggende til byudviklingsformål, har de bygget på det. Så har man sløffet kolonihaverne,

[Erik Holst]

og det har man haft ret til og mulighed for. Og som fru Anne Grete Holmsgård sagde, har mange af kommunerne selvfølgelig følt sig meget stærkt fristet til at gøre noget sådant, navnlig hvis man har følt, at man var i en økonomisk klemt situation.

Så har næsten alle ordførere og også ministeren været inde på, at det er et kommunalt anliggende. Det er jeg meget enig med ministeren i. Det er et anliggende for kommuneplanlægningen, og det er et anliggende for kommunerne direkte af hensyn til deres befolkning at sørge for, at der etableres arealer, så der er tilstrækkeligt til, at de, der ønsker det, som det blev formuleret af den radikale ordfører, også får lejlighed til at få en kolonihave.

Hvorledes er vore muligheder da for herindefra at påvirke udviklingen i det, vi kunne kalde en ønsket retning. Jeg har forstået, at alle ordførere fandt, at det var en god ting, at vi fik flere kolonihaver. Der er blevet talt meget fint, synes jeg nok, om øget fritid for mange – nogle har det frivilligt, andre desværre ufrivilligt – og der blev talt meget om samværet med familien og om, at vi i fremtiden nok må regne med, at mange gerne vil dyrke grønsager, der måske er mindre påvirket af industriens måde at dyrke grønsager på.

Men det store spørgsmål, forstod jeg, hos mange ordførere var: hvad gør man egentlig herindefra, hvis vi ikke ligefrem skal lovgive og trække noget ned over hovedet på kommunerne, og det har vi jo ikke lyst til.

Det er således, at kommunerne administrativt har udlagt arealer til en byzoneudvikling, der ikke har fundet sted, og det fremgår meget tydeligt af rapporter fra miljøministeriet og også af den meget kendte rapport »Hvad gør vi ved Danmark år 2000«, at der er udlagt arealer, som man under ingen omstændigheder får brug for de næste 20–25 år. Så siger vi: hvad kan man gøre med disse arealer? De kan bruges til mange ting. Hvis der nu er behov for og ønske om kolonihaver, må det være rigtigt at gribe til de midler, vi som folketing har til at lede udviklingen i Danmark, og så må man spørge sig selv: kan vi det, uden at der skal lovgives, og uden at der skal laves en ekstraordinær ændring af den kommunale lovgivning på dette område? Det kan vi udmærket, for miljøministeren har en mulighed for at påvirke den kommu-

nale og amtskommunale planlægning bl.a. ved tilkendegivelser i landsplanredegørelser, udsendelse af vejledende materiale og udstedelse af bindende retningslinjer eller ved direkte at gribe ind i planlægningsarbejdet. Det er i og for sig det, der er sket et par gange, dog uden at resultatet har været positivt, måske snarere lidt negativt – jeg tænker her på Allerød.

I medfør af lands- og regionplanlovens § 5 afgiver miljøministeren en årlig redegørelse om landsplanarbejdet, en selv om den ikke formelt er bindende – det er den ikke – udtrykker den dog regeringens politik på planlægningsområdet, ligesom den viser de erfaringer, man baserer sig på, og siger noget om, hvilke henstillinger man ønsker der skal gives kommunerne. Det vil sige, at miljøministeren har denne mulighed. Og i landsplanredegørelsen af 1976 blev det jo bl.a. tilkendegivet, at der var ønske om etablering af flere kolonihaver.

Ud over at ministeren direkte kan gøre opmærksom på tingene og lave vejledninger, kan han lave bindende landsplandirektiver. Det så vi bl.a., da det drejede sig om at reservere arealer til atomkraftanlæg. Jeg står en minister meget nær, der har været med til at gøre det.

Endelig må man nok sige, at kommuneplanloven tilsiger, at kommunen stiller arealer til rådighed for sine indbyggere til kolonihaver, hvor der er mulighed for det. Det er en af mange andre faktorer, som må indgå i planlægningen.

Endelig har ministeren den mulighed, som han også har benyttet sig af én gang. . .

Første næstformand (Knud Østergaard):

Folketinget har i dag besøg af republikken Zambias præsident, dr. Kenneth D. Kaunda, der er på officielt besøg i Danmark. Det har glædet os, at folketinget er inddraget i dette besøg af en respekteret leder fra et land, med hvilket Danmark har gode og venskabelige forbindelser.

Jeg byder på folketingets vegne dr. Kenneth D. Kaunda hjertelig velkommen til mødet her i folketinget.

(Medlemmerne påhørte stående første næstformands velkomstord).

Erik Holst (S):

Tager vi kommuneplanloven, så bemyndiger den miljøministeren til at fastsætte nærmere regler om kommuneplanlægningen, jfr. § 51, og disse regler kan udformes som bindende retningslinjer. Der er ikke hidtil udsendt sådanne retningslinjer om kolonihaver, men det kunne jo gøres. Må jeg henvise til §§ 10 og 28 i kommuneplanloven, der giver miljøministeren beføjelser til at indkalde henholdsvis kommune- og lokalplanforslag. Hermed har ministeren mulighed for at gribe ind i igangværende planlægning med det formål at påvirke selve indholdet af planlægningen.

Så blev der spurgt fra fru Anne Grete Holmsgårds side: bliver en sådan – med en udenlandsk betegnelse – call-in bestemmelse nogen sinde anvendt? Ja, det gør den. Jeg har kendskab til i hvert fald et tilfælde, da en tidligere minister indkaldte i forbindelse med et kommuneplanforslag fra Herlev kommune.

Baggrunden var, at forslaget indebar udlægning af et eksisterende kolonihaveområde til såkaldt tæt-lav bebyggelse, og den daværende minister anførte om dette punkt, »at det siden landsplanredegørelsen af 1976 og i senere statslige tilkendegivelser er blevet fremhævet, at eksisterende kolonihaveområder så vidt muligt bør søges bevaret i den fortsatte planlægning.«

Kommuneplanforslaget blev senere ændret i overensstemmelse hermed og derefter vedtaget, og kolonihaverne ligger der stadig. Jeg erindrer, at den daværende miljøminister havde borgmesteren derude som partifælle, og at det gav nogle problemer, men kolonihaverne lever i bedste velgående den dag i dag. Dette for at sige, at hvor der er en vilje, hr. minister, er der en vej, som der skrevet stod, dengang den bekendte tyr, Højager Nakke, var blevet far til 50.000 kalve.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg er meget enig med fru Tove Lindbo Larsen om kolonihavernes betydning. Fru Tove Lindbo Larsen var også inde på spørgsmålet om det dalende antal kolonihaver, og dertil må jeg sige, at planstyrelsen foretog i 1975 en landsomfattende undersøgelse; der viste, at der pr. 1. januar 1974 var 44.837 ko-

lonihaver i Danmark med og uden bebyggelse. Nu skønner planstyrelsen, at havernes antal har holdt sig konstant i de sidste 10 år, idet man er af den opfattelse, at nedlagte haver og nye opvejer hinanden.

Fru Margrete Auken var inde på spørgsmålet om, hvad regeringen vil gøre, hvis det viser sig, at man i kommunerne ikke retter sig efter henstillingerne og de bestemmelser, der er i kommuneplanloven om at tage hensyn til kolonihaverne. Det kan man ikke på forhånd sige. Hvis man ikke følger henstillingerne op, må vi selvfølgelig se på, hvilke muligheder der så kan være.

Men jeg kunne måske henvise til, hvad vi har gjort med hensyn til at få udarbejdet retningslinjer i regionplanen for hovedstadsregionen. Der står deri – og jeg citerer fra regionplantillægget til regionplan for hovedstadsområdet:

»Miljøministeriet finder det væsentligt, at det nuværende antal kolonihaver bevares, og henstiller, at der i det videre regionplanarbejde tilvejebringes retningslinjer for, hvorledes der, hvis der undtagelsesvis nedlægges kolonihaver, etableres et tilsvarende antal af tilsvarende størrelse og tilgængelighed.«

Og så fortsætter man:

»Miljøministeren henstiller endvidere, at det i det videre regionplanarbejde tilstræbes at nærme sig det mål for antallet af kolonihaver, som er omtalt i planstyrelsens rapport om kolonihaver i Danmark.«

Her tænkes der selvfølgelig på det antal, som er nævnt netop i denne rapport, og som også er nævnt af forslagsstillerne, nemlig én kolonihave pr. 10 etageboliger.

Fru Lone Dybkjær ville gerne have haft en klarere præcisering af, hvornår planstyrelsen kommer med den nævnte redegørelse. Da den, som jeg nævnte før, bygger på kommuneplanerne, og da der er en spændvidde her, finder jeg det ikke rigtigt at angive et præcist tidspunkt, men jeg har henstillet, at planstyrelsen opmærksomt følger udviklingen og kommer med den – og dér brugte jeg udtrykket »snarest muligt«.

Fru Anne Grete Holmsgård stillede mig et spørgsmål med hensyn til amterne og om at kalde ind, men det har hr. Erik Holst været så venlig at svare på.

På spørgsmålet, om vi kan gøre noget herinde med hensyn til det areal, der ligger ubrugt, var hr. Erik Holsts svar ja, og det

[Miljøministeren]

kan jeg helt bekræfte. Det er rigtigt, at der er udlagt et endda meget stort areal til byformål, som der sandsynligvis ikke bliver behov for inden for de næste 20 år. Der skulle ikke være noget i vejen for, at man kan inddrage disse områder.

Hr. Erik Holst var inde på, hvad vi konkret vil gøre, hvis det viser sig, at man ikke tager hensyn. Jeg har antydnet det over for fru Margrete Auken. Nu nævner hr. Erik Holst, at der også var den mulighed at give retningslinjer om kolonihaver i et landsplandirektiv. Jeg håber ikke, der bliver brug for det, men vi er åbne over for at sikre, at kolonihavespørgsmålet bliver behandlet, som det er ønsket fra folketingets side.

Erik Holst (S):

Jeg mærker mere og mere, at miljøministerens hjerte banker varmt for sagen, men at det kniber med at finde veje til konkret at vurdere mulighederne. Derfor vil jeg da her ved første behandling foreslå ministeren, at man ser nærmere både på det store udækkede behov, der findes i Københavns og Frederiksberg kommuner, og på den mulighed, statens jordlovsudvalg har for at fortsætte sine opkøb af jord til kolonihaveformål på grundlag af en af hovedstadsrådet udarbejdet samlet plan. Jeg refererer her direkte fra en pressemeddelelse fra planstyrelsen den 3. september 1979, så det er ikke noget, der ligger ministeriet uendelig fjært.

I samme udmærkede pressemeddelelse står der, at det kan være nødvendigt at forøge bevillingerne til statens jordlovsudvalgs virksomhed, eller man kunne gøre det, at man beder udvalget om ikke at sælge den jord, det får fat i.

Endelig har miljøministeren en ualmindelig dejlig lov, som der måske nok kunne fylde noget mere i, og som vi – bl.a. kan jeg huske på radikal foranledning – prøvede under finanslovdebatten at få fyldt lidt mere i, nemlig loven om erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål, det, vi kalder arealerhvervelse.

Der skulle altså være muligheder nok for at finde en vej, hvis vi alle sammen er enige om det, uden at vi direkte trækker noget ned over hovedet på kommunerne generelt, og uden at vi fratager kommunerne indtrykket af, at det er deres eget ansvar. Jeg er meget

indforstået med fru Hanne Severinsens ønske om, at vi ikke skal tvinge kommunerne. Det tilfælde, jeg omtalte lige før, hvor en tidligere minister måtte tvinge Herlev kommune, gæfter jeg på og håber jeg på var en undtagelse, men lad det hele tiden svæve over vandene også i fremtiden, hr. minister. Hvis kommunerne synes, det kniber lidt med at få realiseret de mange gode intentioner, som folketinget har, må ministeren være villig til at kalde ind og afgøre tingene ud fra miljøhensyn, ud fra overordnede hensyn, ud fra landsplanhensyn og navnlig ud fra de gode ønsker, som ministeren og alle ordførerne har om kolonihaver til det trængende folk.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 94:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU).

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Alice Faber (SF).
(Fremsat 8/2 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

SF og VS foreslår i lighed med sidste år, at uddannelsesstøtten skal ydes til alle over 16 år, og det skal ske udelukkende i form af stipendier og statslån, som er rentefrie i studietiden og derefter lavt forrentede, statsgaranti for studielån i banker og sparekasser afskaffes, alle støttesatser forøges, forældre-